

FOLK MUSEUMS AND THEIR COMMUNITY. HOW TO MOBILISE LOCAL RESOURCES – AN EXAMPLE FROM THE AUSTRIAN ALPS¹

Peter STRASSER

curator the Montafoner Museen, Schruns, Austria

What is a museum community?

With regard to museums persons can be categorised into three groups:

- the visitors as clients,
- the staff, comprising all kind of tasks: the director as well as the scientific and administrative employees, the guards and also the cleaning team,
- finally as third category all persons who are not yet visitors and who represent potential clients.

The “community” of a museum can be defined as the two first-mentioned categories; an overlapping “design” between visitor and staff is not foreseen.

In the following contribution an example from a museum in the Austrian Alps will serve as an example how an active (“participatory”) museum community can be created by merging these two categories.

Museums and the “free market”

Generally speaking, almost all museums suffer from two crucial deficits: lack of financial means and of adequate number of staff. However, state-owned museums² (still) have the privilege of financial governmental support and are able to hire adequately educated and trained staff. It goes without saying that this kind of “paradise” can only

be enjoyed as long as the relatively new phenomena “privatisation” of cultural institutions does not take place, where the museums have to follow the rules of the “free market system”. The museums can spend only that amount of money which they can obtain on the “free market”; the amount in question reflects the “market value” of a cultural institution. A museum without public significance and recognition will not be able to mobilise funds for its activities; its “raison d’être” will be questioned. Whereas for state-owned museums the free market is a relatively new experience (or still an unknown issue), for individuals and associations (NGOs) who run their own museum, this economic system is substantial for their daily museum-management.

Therefore private museums – and in this context I wish to refer especially to museums of local significance – have to generate their own financial resources.

Challenges for local museums

Small museums of local character, hereafter called “folk museums”, are faced with multiple challenges. Such museums, which operate mainly on local level and whose importance is limited to a village or a valley, are affected not only by a

¹The essay is based on the presentation “How to attract residents as well as tourists – the mobilisation of cultural heritage resources by small museums – an example from the Alps”, held in Sibiu, Romania, 8 November 2008 on the occasion of the Museum Management Meeting, 5-8 November 2008.

²In this context, the meaning of “state-owned” museums not only refers to museums of the central state, but also covers museums owned by other territorial public entities, such as provinces, counties and municipalities.

very restricted budget, but also by a series of other deficits, resulting from their location in periphery areas:

- Small size of the museum community

With regard to (potential) visitors, the size of their “community” is limited: the number of local residents is small, the amount of visitors “from outside” depends considerably on the touristic character of the location. With regard to the staffing situation, lack of funds do not allow recruiting adequately qualified and trained staff which goes in hand with the fact that in remote areas the resource of human capital with appropriate qualifications to manage a museum is limited.

- Missing “appetisers”

Local museums suffer from a frequent problem, which is caused partly by insufficient financial means, partly by lack of intellectual and operational capacities. Once opened, the museum will not change its exhibited collection, the presentation remains unchanged. However, visitors are not going to see an exhibition twice. Consequently, after the local population had seen “its” museum, the museum falls “asleep” due to no other activities (“appetisers”) offered. The vicious circle arising from this situation is well known: fewer visitors will result in less income, in less awareness about the institution as well as in less recognition by the public. As a result, lack of attractions and a missing “USP”

(*unique selling proposition*) will lead to low interest for public financial assistance and of private donors in supporting the museum. Moreover, museums without presence in the public opinion and without media coverage soon will lose their reputation of performing an important and generally recognised activity. Under these circumstances, it will be very difficult for museums to be (or to remain) included in the funding scheme of public financial sources and to maintain contacts as well as flow of information with state institutions and political bodies and with the “scientific community”, too.

Why to establish a “participative museum community”?

The solution to enhance public awareness and achieve a better recognition is simple, but as already outlined, not so easy to realise: the creation of new attractions (“appetisers”) requires intellectual and logistic capacities as well as financial means. Therefore, why not to involve the visitors and citizens interested in local history in preparing and implementing the programme of the museum?

How to create a museum community – an example from the Austrian Alps

The Montafoner Museen

The following *best practise* example is taken from a group of local museums in the valley of Montafon, Province of Vorarlberg, in the western part of Austria. The NGO “Society for the Preservation of the Cultural Heritage in the valley

of Montafon” (*Heimatschutzverein Montafon*) owns and operates four museums (*Montafoner Museen*). The history of the museums goes back to 1906 when the NGO was founded. Since the opening of the first (and biggest) museum in the main village of the valley, in Schruns, in 1921, during the last fifteen years three more museums were created (Brugger, 2008, Strasser 2008).

The museum in Schruns (which serves as headquarter of the administration and houses the library, the archive of the valley [*Montafon Archiv*] as well as the storage facilities) offers – as the biggest of the three museums – with its displayed collections and furnished mansion an overall insight into the life of former generations in the valley and shows temporary exhibitions, too.

Another museum is located in the inner part of the valley, in Gaschurn. Following a discussion concerning the possible demolition of a building with historic significance, the municipality proposed to install a museum – a project which was implemented by the NGO. As the Government of Vorarlberg contributed its financial support only under the condition

that a museum covering a special topic will be created, one decided to devote the museum to a theme, which plays a crucial role for the economic and social development of the region, but which was never subject of a presentation in a museum-context: In 1992 the “Museum for the History of Tourism” could be opened – at that time it was the first museum of this kind in Austria. In June 2009 parts of the – overloaded – presentation were replaced. Until then, due to lack of space, no temporary exhibitions could be shown.

The third museum was created in 1996 in Silbertal and is devoted to the ancient (medieval) mining-activities in the region. In the last years some temporary exhibitions – thanks to the intensive engagement of interested citizens – could be organised (see beneath the description with regard to temporary exhibitions).

The youngest museum was opened on 7 June 2009 in the small village Bartholomäberg above Schruns. The museum is still “under construction”. Currently an exhibition about alpine panorama drawings and paintings made from that panorama point of view is shown. The future concept of the

Folk Museum Schruns

Museum for the History of Tourism,
Gaschurn

museum is subject of an ongoing discussion and has to take into consideration the overall museum-concept of the Montafon, which is also in the drafting stage.

In total, these museums welcomed in 2008 some 18.000 visitors (the same as the number of permanent habitants in the Montafon) – however, including events like evening-lectures, concerts and excursions. The NGO (“Society for the Preservation of the Cultural Heritage in the valley of Montafon” – *Heimatschutzverein Montafon*) has some 700 members. As the Assembly of the Municipalities of the valley (*Stand Montafon*) bought in 2009 the neighbouring building to the museum in Schruns in order to expand the exhibition, a new, overall museum-concept, covering all four museums, is in preparation.

These four museums, different in their specialisation and size, have – as every museum does – in common their need to attract their (potential) visitors. While the museum in Schruns keeps its annual number of visitors, both museums in Gaschurn and Silbertal suffer from a decline of publicity, as the permanent exhibitions could not attract visitors anymore. Small temporary exhibitions, which were organised in the last years, helped to stabilise the rather low number of entries in both “satellite” museums.

What can a “participative museum community” do?

With regard to the staffing situation, only one full-time and one part-time position has been created

for all museums – the director and the secretary – which are – kind as a “gift” – paid by the *Stand Montafon*. The rest of the team (curators, house technician, welcome desk officers, maintenance) is covered by part-time- or fee-contracts. Specialists – e.g. to prepare a temporary exhibition or to do in-depth-studies – are hired on project-basis.

Therefore, lack of money and subsequently not sufficient staff, led the director, Andreas Rudigier, together with the board of the NGO to the decision to focus the efforts in creating a “participative museum community”.

In order to achieve this goal, for a couple of years several approaches are being undertaken, which – generally speaking - proved to be successful:

1. Awareness-raising through events in and outside of the museums
2. Tasking private collectors with organising exhibitions
3. Mobilisation of owners and bearers of local costumes to meet in round-tables
4. Safeguarding of traditional and oral knowledge through the “witness of the past-project”
5. To address people who do not enter a museum, theme trails on several subjects outside of the museums “in the field” were prepared
6. As a future project, the new museum will serve as a base for local research – visitors and habitants can make enquiries about local themes

1. Awareness-raising

In order to raise awareness among the local population about the museum and to increase the notion of preserving the cultural heritage, the living traditions and the typical alpine cultural landscape (which are the USP – *unique selling proposition* – for tourism during the summer-season), a high number of events (excursions, evening-lectures, demonstrations of old handicrafts) were organised, which enjoyed high interest and demand. In 2008 some 18.000 visitors could be welcomed – a high number as the population in the valley of Montafon counts also some 18.000 persons. Generally speaking, it can be said that tourists are rather the “classical” visitors of a museum, whereas the other event are frequented by the local population. Among the visitors were also asylum-seekers sheltered in Schruns, who were invited to organise an evening in the museum in Schruns where they could present their own music and paintings (Winkler 2008: 109-110). As the local population lost its awe to “enter” the museums, some interested persons offered their voluntary help. Others started to undertake research in local history or in genealogy and in family research and discovered the museum as their source of help and information. As the museum in Schruns houses also the *Montafon Archive*, the museum plays its role as “information desk” for local research themes. These engaged and interested people represent the beginning of the “participatory museum community”.

2. Temporary exhibitions

Once there was foundation laid for a “participatory museum community”, which showed its qualification for active involvement, the directorate could go one step ahead: Why not tasking the community with the preparation of an exhibition? Among the community were some passionate collectors. In discussions with them one identified two themes which offer sufficient information available as well as appropriate items for an exhibition and which seem to attract the visitors: old photos and traditional costumes. For temporary exhibitions the two “satellite museums” in Gaschurn (on history of tourism) and in Silbertal (about medieval mining) were identified which offered possibilities to house small, temporary exhibitions:

- Both museums were in urgent need of “appetizers”, as their permanent exhibitions remained unchanged since their openings and lost meanwhile their attractiveness. A considerably decline of visitors during the last years in these two museums had to be noted; moreover they suffered from a kind of “dusty” image. New temporary exhibitions brought them back into the notion of (potential) visitors.

- The museums were small in size; their permanent exhibitions took most of the available space. Therefore, temporary exhibitions had to be small. As the new exhibitions were prepared by untrained persons in considerable short time, the displayed items had to be small in number. Bigger

temporary exhibitions, which require more time of preparation, more space as well as a higher level of display-technology, can be hosted in the specifically equipped rooms in the central museum in Schruns. Therefore, the small museums offer good opportunities to display small exhibitions which do not require sophisticated technology.

- Moreover, as the contributors and (first-time) curators came from these villages and displayed photos as well as items found and collected in their neighbourhood, a higher interest from the residents from the respective villages could be expected. These “local ownership” contributed finally to the notion of the habitants as “their” museum which they had ignored for decades. As a result, more people became interested in making research and offered their support for future activities.

Exhibitions showing historic photos were identified as the most appropriate way to involve a new generation of local curators and

to “wake-up” the two “sleeping” museums. In all cases, this strategy proved to be successful: local visitors entered for the first time “their” museum in order to discover themselves or their late relatives on the displayed photos. Moreover, once in the museum, the visitors soon became an important source of information, as they

Bernhard Erhart: boys from Silbertal as Holy, Three Kings, around 1930;

Chorus of the parish church of Silbertal, around 1930

were able to contribute additional information such as names of not yet identified persons on the photos and historical facts which were not known yet to the curators. The information gathered was archived by the curators and deposited in the *Montafon Archive*.

The retired teacher of the village of Silbertal, Hans Netzer, a passionate collector of old photos, started his activity as a curator about an amateur photographer, Bernhard Erhart, who served from the 1930ies until the 1950ies as “village photographer” (Strasser 2003: 21-26). In later exhibitions Mr. Netzer displayed photos of the village in former times (Jenny, Netzer 2005: 20-24 and Jenny, Netzer 2006: 26-29) as well as historic photos of mountain farming houses (Jenny, Netzer 2008: 156). In both cases the local community showed great interest in the old photos: As a result, the discussions between the visitors and the curator stimulated not only an intense discourse about local history but also contributed a lot to a better understanding of the way of life of former generations. The sister of Mr. Netzer owns a rich collection of historic photos of (especially) women wearing traditional costumes in daily life and on festive occasions. In 2008 she designed an exhibition by displaying both old illustrations and original costumes. The exhibition presented not only items of merely aesthetic character but also brought them into context with local traditions and social structure in a mountainous environment and provided an insight in the

social status of the owners of traditional costumes in an alpine culture. The exhibition and its side-events (like evening-lectures and discussions) showed impressively traditional costumes can not be considered only under the aspect of a “beautiful, colourful dress”, but local traditional costumes contain also a political message and are subject of social distinction (Tschofen 1991: 324-356): The local residents were asked to present their traditional costumes and to explain the way of the (mostly home-made) production techniques as well as the specific use of the wear during the year. The involvement of the “bearer of the tradition” led to some remarkable results: As involvement in the exhibition and displaying a costume became a matter of prestige, an intensive and engaged discussion on the “correct” (and “exclusive”) way of use of the costumes and their accessories emerged. Finally, even the “central authorities” in the field of culture preservation and folklore in Bregenz (*Vorarlberger Landestrachtenverband* – “Traditional Costume Association of the Province of Vorarlberg”) became aware of the activities in a rather

Exhibition on Traditional Costumes,
Silbertal 2008

remote, peripheral area and sent an “observer” to the traditional costume-related events!

3. Round table on traditional costumes

(*Montafoner Trachtengespräche*)

The *Montafoner Museen* dealt with traditional costumes not only during the exhibition in 2008³. Without having exact figures, it can be stated that the use of traditional wear in Montafon declined in the last years. The reasons are not analysed yet⁴. Moreover, the museum staff noted – due to quite similar questions which were brought to the attention of the museum – that there is a deficit on information concerning the use of traditional wear. As the museum-staff did not feel competent enough to answer the questions and to provide “concluding”, “final” answers, one encouraged – under the logistic umbrella of the museum and within its series of events – mostly women to meet and to discuss in an open-ended discussion-group relevant questions. The *Montafoner Trachtengespräche* (“Montafon Traditional Costume Talks”) became soon a regular round-table event (Bischnau, Pfeifer 2009: 119-121; Juen, Lorenzin 2007:72 and Walch 2009: 119-121). The engaged discussions focused on the present status and recognition of the traditional wear, their adaptation and use in daily life nowadays. The participants were mainly interested women, who did not only wear the traditional costumes on festive occasions, but also produced them. Their questions

focused on the “correct” forms, shapes and colours and on the ways of preserving the old items. As source of information they referred mainly to oral traditions within their families and to old photos. However, this approach did not take into consideration the specific problems arising from the use of this kind of sources (like questioning the circumstances which led to the specific photo, assessing the information transmitted from generation to generation within the family). As a result, the different views resulted in firmly expressed opinions among the participants which led to the splitting of the group into two “movements”! The museum considers itself as an observer of a process and discourse as it does not understand itself as an institution which decides on the “correct” and “authentic” version of a certain piece of wear and accessories. Although the museum does not know yet which direction the discourse on traditional costumes will take, we can state that thanks to the initiative of the museum and an engaged involvement of the museum community persons with common interests found

³Already in 1952 the museum organised an exhibition on *The traditional costume of Montafon in old paintings*.

⁴The decline in attending religious services – where traditional wear was preferable used – could be among the reasons.

Montafon Traditional Costume Talks
(Silbertal 2008)

means and ways to exchange their views. On the other hand, the museum, which owns a rich – old – collection of traditional wear, has the opportunity to learn about the methods to preserve these sensitive objects representing the cultural heritage of the valley. Moreover, it becomes witness of a discourse on a subject with ethnologic relevance.

4. “Witness of the past project”
(*Zeitzeugengespräche*)

How can a museum mobilise people, who normally remain outside of a museum, so that they become interested in cultural and museums affairs? Here, the aim is not to include them into “the participative museums community”, but to count on them as future clients. One method, which proved to be quite successful, is to approach them outside of the museum. Events, which at the first glance are not related to a museum at all, are a suitable occasion to meet these people and to remain in contact with them. One of the “outside events” is the “witness of the past project”.

During the last years the museum launched several research-projects and tasked experts to undertake studies. During these projects huge orally-based information from witnesses was collected. The museum considered this enormous resource of information and experience as a unique source for future research themes. Following this positive result, the method of oral history became a priority task on the agenda of

the museum. Representatives of the “participatory museum community” (volunteers with special training to undertake interviews) invited elder persons as “witnesses of the past”. During these evenings which focused on a certain theme (like smuggle from/ to Switzerland, early winter sport, daily life during the National-socialist era), the witness could talk — about their life, experiences and observations. The audience was invited to put forward questions. The themes were often elaborated in connection with the preparation of a temporary exhibition or on

Witnesses of the Past (Bartholomäberg 2009)

the occasion of on-going research-projects. The talks were recorded and brought into written form. The decentralised approach (the talks took place in villages of the witnesses) of the evenings outside of the museums offered the opportunity to mobilise visitors who normally were reluctant to enter a museum.

Another initiative, however neither initiated nor organised by the museum itself, was the *Geschichtswerkstatt Silbertal* (Working Group on History in Silbertal),

Guided tour on the folk-tale trail
(Vandans 2008)

which was headed by a member of the “participatory museum community”. The reason of the *Geschichtswerkstatt* lies in the still difficult approach to the era of National Socialism. In the remote and small village of Silbertal a resident was member of the SS of Nazi-Germany. As guard in the Concentration-Camp Sobibor in Poland he performed a high rate of brutality and was involved in killing – mostly Jewish – people. However, his name appeared later on the memorial of the dead war veterans of the village, as the community at that time did not know his real activity. In 2007, after some discussion, how to deal with this dark aspect of the past and as high pressure from the media was exerted on the small village, a working group (*Geschichtswerkstatt*) was established in order to clear the role of the municipality and to set a clear sign for dignity and human rights. As a result, one decided to replace the memorial with a new one which pays tribute to the victims of the war and of the Nazi-era (Winkler 2008: 110-112 and Winkler 2009: 97-102).

5. Theme trails

The museum decided to set another initiative to win “outside-of-the-museum”-persons: Interesting objects will not be displayed in the museum, but remain *in situ* in their original setting. The museum will not only provide the description of the objects, but also link these object through a walking trail. Of course, the *Montafoner Museen* are not the inventors of the theme trail, however, they applied it with considerable success. In Montafon, a valley with a high number of tourists (however, mainly during the winter season) theme trails enjoy high popularity not only among residents, but also among tourists. Therefore, both, tourists as well as residents can be addressed as future clients. Moreover, as the local tourism authorities agree on the creation of theme trails, financial support from them can be expected. Also, the setting-up of theme trails is eligible for funding through EU-Funds (LEADER).

Meanwhile, a series of trails enjoy high popularity: Trails devoted to the use of water resources, folktales, historic agricultural use of the landscape (three-level farming system), geology, archaeological excavations and about the city centre of the village of Gaschurn were prepared. Theme trails consist of signposts and information boards “in the field”, sometimes also supported by small leaflets (Ebster 2007 and Rudigier 2003) and by a GPS-driven audio-guide: through these guides, which can be rent at tourist-offices, one can easily receive information relevant to the

present geographical position. The theme trails do not only inform about features of the cultural landscape, but also enhance the notion about the existence of the museums and stimulate tourists as well as residents to visit them. The popularity of the theme trails encouraged the directorate of the museum to consider elaborating more trails in future.

6. Museum as a base for local - and family research

The recent opening of a new – still almost “empty” – museum in the small village of Bartholomäberg offers the opportunity to provide more and new services to the museum community. This village enjoys the privilege of having a “house chronicle” – a collection of data on the old residence building (mostly farming houses). The information was compiled by an amateur-researcher, the late Josef Zurkirchen, who spent his retirement in that village and who could obtain a lot of historic written documents and photos. Moreover, he added records from the official owners’ registry, data on genealogy of the habitants and took photos when he created the file (mostly in the 1970ies). As a result, the history of the small village is documented in an exemplary way. The files are stored now in the *Montafon Archiv*. As the chronicle was compiled some 30 years ago, it is quite unknown to the present population of the village. However, there is always some demand for information on local themes from interested habitants.

Therefore, why not to “return” the archive to the residents? Of course, this is not a plea to empty the well organised and air-conditioned *Montafon Archive*. The original files have to remain in that safe place; however, modern scanning- and reproduction-technology allows creating high-quality copies of documents and photos. The newly-opened museum could serve once as workshop (to produce the copies), as an archive (to store the copies) and as information-provider for the interested population. As the staff in the museum comes from the village itself, it will be easy for them to help and to guide the search-procedure. Moreover, they can encourage the interested residents to provide information; who in turn can immediately follow where and how their donated documents will be stored and made available not only for the community, but also for future generations. Additionally, a regular presence in the media by providing information on “their” – peoples’ – local history will create and enhance the feeling of ownership for the past of the village.

Conclusion

The making and maintaining of a museum community or even of a “participatory” one, requires permanent efforts, which can never come to an end. With regard to the *Montafoner Museen* it can be said that the above-mentioned efforts resulted in an astonishing change concerning the awareness about the museums in the valley of Montafon and led to the creation

of a large museum community. Furthermore, the activities proved that they can exert a positive impact on the mobilisation of cultural heritage resources: Residents lost their awe to work with a cultural institution and showed increased interest in local- and family history. Tourists – even when they do not intend to enter a museum – will learn about the work and activities

of the museums and will be encouraged to pay a visit to one of the exhibitions.

Moreover, both residents as well as tourists become aware of the remarkable high value of the cultural heritage of the valley.

The copyright of all photos is with the Montafoner Museen

Bibliography

Ulrike Bischnau, Beatrice Pfeifer. *Gedanken zur Montafoner Tracht*. In: Andreas Rudigier (ed.). *Heimatschutzverein im Tale Montafon, Montafoner Museen: Jahresbericht 2005*. Schruns 2006, p. 110-112.

Andreas Brugger. *Montafoner Heimatmuseum Schruns: Museum Guide of the Montafon Folk Museum Schruns*. Schruns 2008.

Marion Ebster. *Sagenweg Vandans*. Schruns 2007 (= Kulturhistorische Wanderwege Montafon; 2).

Luise Jenny; Hans Netzer. *Das Silbertal in alten Ansichten*. In: Andreas Rudigier (ed.). *Heimatschutzverein im Tale Montafon, Montafoner Museen: Jahresbericht 2004*. Schruns 2005, p. 20-24.

Luise Jenny, Hans Netzer. *Der Kristberg in alten Ansichten*. In: Andreas Rudigier (ed.). *Heimatschutzverein im Tale Montafon, Montafoner Museen: Jahresbericht 2005*. Schruns 2006, p. 26-29.

Luise Jenny, Hans Netzer. *Alte Taler Maisäße*. In: Andreas Rudigier (ed.). *Heimatschutzverein im Tale Montafon, Montafoner Museen: Jahresbericht 2007*. Schruns 2008, p. 156.

Gabi Juen, Annelies Lorenzin. *Trachtenstammtisch Montafon*. In: Andreas Rudigier (ed.). *Heimatschutzverein im Tale Montafon, Montafoner Museen: Jahresbericht 2006*. Schruns 2007, p. 72.

Andreas Rudigier; Peter Strasser. *Montafoner Heimatmuseum Schruns: ein kleiner Führer durch das Montafoner Heimatmuseum Schruns*. Schruns 2008 (with bibliography).

Andreas Rudigier. *Gaschurn-Dorf*. Schruns 2003 (= Kulturhistorische Wanderwege Montafon; 1).

Peter Strasser. *Über die Rekonstruktion des Alltags. Zwei Ausstellungen der Montafoner Museen in Gaschurn und Silbertal.* In: „Bludenzers Geschichtsblätter“, no. 65/2002, p. 58-68; reprint in: Andreas Rudigier (ed.). *Heimatschutzverein im Tale Montafon, Montafoner Museen: Jahresbericht 2002.* Schruns 2003, p. 21-26.

Bernhard Tschofen. *Anmerkungen zu einer zweiten Geschichte der Tracht in Vorarlberg.* In: Amt der Vorarlberger Landesregierung (ed.). *Kleider und Leute. Vorarlberger Landesausstellung 1991, Renaissance-Palast Hohenems (catalogue).* Bregenz 1991, p. 324-356.

Elisabeth Walch. *Montafoner Tracht.* In: Andreas Rudigier (ed.). *Heimatschutzverein im Tale Montafon, Montafoner Museen: Jahresbericht 2008.* Schruns 2009, p. 119-121.

Bruno Winkler. *Heimat für alle im Museum. Das Eigene und das Fremde begegnen sich.* In: Andreas Rudigier (ed.). *Heimatschutzverein im Tale Montafon, Montafoner Museen: Jahresbericht 2007.* Schruns 2008, p. 109-110.

Bruno Winkler. *Geschichtswerkstatt Silbertal. Ein Dorf sucht seine Geschichte und entdeckt Erinnerungskultur.* In: Andreas Rudigier (ed.). *Heimatschutzverein im Tale Montafon, Montafoner Museen: Jahresbericht 2007.* Schruns 2008, p. 110-112.

Bruno Winkler. *Erinnerungskultur in Silbertal, rund um eine Täterbiographie. Gedächtnislandschaft eines Dorfes in Vorarlberg im Jahr 2008.* In: Andreas Rudigier (ed.). *Heimatschutzverein im Tale Montafon, Montafoner Museen: Jahresbericht 2008.* Schruns 2009, p. 97-102.

MUZEELOR LOCALE ȘI COMUNITATEA LOR. CUM POT FI MOBILIZATE RESURSELE LOCALE – UN EXEMPLU DIN ALPII AUSTRIECI¹

Peter STRASSER

curator the Montafoner Museen, Schruns, Austria

Ce este o comunitate muzeală?

În ceea ce privește persoanele care au o legătură cu muzeul, acestea pot fi împărțite în trei grupuri:

- vizitatorii – clienți ai muzeului,
- personalul ocupându-se de diferite sarcini: directorul și angajații pe probleme științifice și administrative, paznicii și echipa de curățenie,
- toate persoanele care nu sunt încă vizitatori dar care ar putea fi potențiali clienți.

„Comunitatea” unui muzeu poate fi definită ca fiind cuprinsă din primele două categorii menționate, fără însă ca între ele să existe o suprapunere.

În ceea ce urmează va fi prezentat exemplul unui muzeu din Alpii austrieci, ilustrând modalitatea prin care o comunitate muzeală activă (participativă) poate fi creată prin unirea acestor două categorii.

Muzeele și „piața liberă”

Generic vorbind, toate muzeele duc lipsă de mijloace financiare și de un personal suficient de numeros. Totuși, muzeele de stat² au încă privilegiul de a profita de sprijin financiar guvernamental pentru a angaja persoane cu o bună pregătire. Totuși, această îmbucurătoare stare de fapt nu poate continua dacă fenomenul privatizării instituțiilor culturale ia amploare, căci într-un

asemenea context muzeele ar trebui să urmeze regulile unui sistem bazat pe „piața liberă”, în care nu pot cheltui decât sumele câștigate de ele însele. Sumele în discuție reprezintă „valoarea de piață” a instituției culturale; un muzeu fără importanță și recunoaștere publică nu poate strânge fonduri suficiente pentru activitățile sale și propria rațiune de a fi va fi pusă la îndoială. Dacă pentru muzeele de stat piața liberă este o experiență relativ nouă (sau încă necunoscută), pentru indivizii și pentru asociațiile (ONG-uri) care își conduc propriul muzeu, acest sistem economic este esențial pentru managementul zilnic al muzeului. Așadar, muzeele private – și în special cele de importanță locală – sunt nevoite să-și genereze propriile resurse financiare.

Provocările cărora trebuie ca muzeele locale să le facă față

Muzeele mici cu caracter local, numite „muzee de cultură locală tradițională”, care acționează mai ales la nivel local și a căror importanță este limitată la o localitate sau la o regiune, sunt afectate nu numai de un buget restrâns, dar și de o serie de alte impedimente, cum ar fi:

- Dimensiunile reduse ale comunității muzeului

¹Eseul se bazează pe prezentarea „Atragerea localnicilor și turiștilor – mobilizarea resurselor patrimoniului cultural de către muzeele mici – un exemplu din Alpi”, ținută la Sibiu, 8 noiembrie 2008, cu ocazia Seminarului Anual de Management Muzeal, 5-8 noiembrie 2008.

²În acest context, termenul se referă nu numai la muzeele deținute de stat în sine, ci și la muzeele deținute de alte entități teritoriale cum ar fi provinciile, județele, sau municipalitățile..

Numărul de vizitatori potențiali nu este foarte mare, deoarece depinde de numărul localnicilor și de caracterul turistic al zonei. În ceea ce privește situația personalului, lipsa de fonduri nu permite angajarea unor persoane suficient de bine pregătite sau calificate; de asemenea, ținând cont de poziționarea acestor muzee în zone mai îndepărtate de marile centre urbane, se găsesc relativ puține persoane cu abilitățile și calificarea necesară să se ocupe de managementul lor.

- Atracții care lipsesc

Muzeele locale suferă frecvent de o anumită problemă, cauzată în parte de mijloace financiare insuficiente, dar și de insuficiente capacități intelectuale și operaționale: odată deschise, expozițiile îi rămân neschimbate. În consecință, după ce localnicii au vizitat muzeul, acesta din urmă cade într-un fel de letargie, nemaioferind alte activități („atracții”). Ieșind din vizorul publicului, muzeul primește încă și mai puține fonduri și intră astfel într-un cerc vicios ce nu poate duce decât la pierderea rolului său de agent activ și semnificativ în viața localității/regiunii respective.

De ce să fie constituită o „comunitate participativă a muzeului”?

Soluția pentru a spori conștientizarea publicului și pentru a obține o recunoaștere mai mare este simplă, însă nu atât de ușor de pus în practică: crearea de noi atracții presupune capacități intelectuale și logistice, dar și mijloace financiare. Așadar, de ce

să nu fie implicați și vizitatorii și cetățenii interesați de istoria locală în pregătirea și implementarea proiectelor muzeale?

Cum poate fi creată o comunitate a muzeului – un exemplu din Alpii Australieni

Muzeele din Montafon (Montafoner Museen)

Exemplul este cel al unui grup de muzee locale din Valea Montafon, din provincia Vorarlberg, în partea vestică a Austriei. Organizația non-guvernamentală „Societatea pentru conservarea patrimoniului cultural din Valea Montafon” (*Heimatschutzverein Montafon*) deține și conduce patru muzee (*Montafoner Museen*). Istoria acestora începe odată cu fondarea ONG-ului în 1906. De la deschiderea primului (și celui mai mare) muzeu din localitatea principală a văii, Schruns, în 1921, în ultimii cincisprezece ani s-au mai deschis încă alte trei muzee.

- Muzeul din Schruns (sediul al administrației; găzduiește biblioteca, arhiva Văii, depozite), prin colecțiile și vila mobilată în care se află, oferă o perspectivă de ansamblu asupra vieții generațiilor trecute care au trăit în Vale; organizează și expoziții temporare.

- Un alt muzeu este amplasat în interiorul Văii, la Gaschurn. În urma unei discuții pe tema unei clădiri de importanță istorică în pericol de demolare, municipalitatea a propus ca acolo să fie instalat un muzeu – proiect implementat de către ONG-ul mai sus numit. Una dintre impunerile a fost ca viitorul muzeu să fie dedicat unui subiect

anume, iar tema care a fost aleasă a fost una de o importanță majoră pentru dezvoltarea economică și socială a regiunii. Astfel, în 1992 a fost deschis „Muzeul de Istorie a Turismului”, la acea vreme primul de acest gen din Austria. În iunie 2009 au fost înlocuite anumite părți din expunere. Până atunci, din lipsă de spațiu, nu au fost organizate și expoziții temporare.

- Cel de-al treilea muzeu a fost creat în 1996 la Silbertal și este dedicat activităților miniere antice (medievale) din zonă. În ultimii ani, aici au fost organizate unele expoziții temporare, datorită implicării intense a cetățenilor interesați.

- Cel mai tânăr muzeu dintre cele patru a fost deschis pe 7 iunie 2009 în micul sat Bartholomäberg, mai sus de Schruns. Muzeul este încă „în construcție”. În prezent, el găzduiește o expoziție de desene și picturi cu panoramă alpină realizate din perspectiva din acel loc. Dezvoltarea viitoare a expunerii și a muzeului este încă un subiect de discuție și trebuie luat în considerare și întregul concept muzeului Montafon, care este încă în lucru.

În total, toate aceste muzee au primit în 2008 în jur de 18.000 de vizitatori (Montafon are tot atâtia locuitori), numărându-i și pe cei care au participat la evenimente precum dezbateri de seară, concerte și excursii. În 2009, Adunarea Municipalityților din Vale (*Stand Montafon*) a achiziționat clădirea de lângă muzeul din Schruns pentru a mări spațiul expozițional; cei 700 de membri ai ONG-ului lucrează în

prezent la crearea unui nou concept muzeal, pentru toate cele patru muzee pe care le administrează. Acestea din urmă, diferite ca specializare și mărime, au – ca orice alt muzeu – în comun nevoia de a-și atrage (potențialii) vizitatori. În timp ce muzeul din Schruns își păstrează constant numărul de vizitatori pe an, atât muzeul din Gaschurn, cât și cel din Silbertal suferă de o scădere a publicității, din moment ce expozițiile permanente nu pot aduce noi vizitatori; de aceea, în ultimii ani au fost organizate mici expoziții temporare, care să ajute la stabilizarea numărului de vizitatori în ambele muzee satelit.

Ce poate face o „comunitate participativă a muzeului”?

În ceea ce privește situația personalului, nu există decât două posturi create pentru toate muzeele – unul cu normă întreagă, al directorului, și unul cu jumătate de normă, al secretarului – plătite de *Stand Montafon*. Restul echipei (muzeografi, tehnicieni, personalul care se ocupă de primirea vizitatorilor, precum și cel care se ocupă de întreținere) este format din angajați cu jumătate de normă sau pe contract de colaborare. Specialiștii – cei care pregătesc expozițiile temporare sau care realizează cercetări – sunt angajați pe bază de proiect. Acestea fiind condițiile, la care se adaugă și fondurile insuficiente, directorul, Andreas Rudigier, împreună cu consiliul ONG-ului au luat decizia de a-și concentra eforturile spre a crea o „comunitate participativă a muzeului”.

Pentru a putea atinge acest obiectiv, de doi au fost puse în aplicare mai multe abordări, în general voprbind, cu succes:

1. Creșterea conștientizării prin evenimente în și în afara muzeelor.

2. Delegarea colecționarilor privați cu organizarea expozițiilor

3. Mobilizarea posesorilor și purtătorilor de costume populare locale să se întâlnească la mese rotunde

4. Protejarea cunoștințelor despre tradiții și a celor transmise pe cale orală, prin proiectul „martor al trecutului”

5. Pregătirea de trasee tematice, amplasate în afara muzeului, care se adresează persoanelor care nu intră în muzeu

6. Ca viitor proiect, muzeul va servi și ca bază de cercetare locală – vizitatorii și locuitorii vor putea pune întrebări și afla răspunsuri despre subiecte locale

1. Creșterea conștientizării

Pentru a spori conștientizarea populației locale cu privire la muzeu și pentru a întări noțiunea de protejare a patrimoniului cultural, tradițiile vii și peisajul cultural alpin tipic (care sunt ceea ce poate oferi muzeul, pentru turismul estival, diferit de alte muzee) au fost organizate mai multe evenimente (excursii, dezbaterii, demonstrații ale meșteșugurilor tradiționale) care s-au bucurat de un mare interes și de o mare cerere. În genere, se poate spune că turiștii sunt mai degrabă vizitatori „clasici” ai unui muzeu, pe când populația locală participă mai degrabă la evenimente. Unele

dintre acestea pot fi organizate chiar de o parte dintre ei (spre exemplu, membri ai unui azil au putut să organizeze o seară în care și-au putut prezenta propria muzică și propriile picturi). Persoanele interesate își pot oferi voluntar ajutorul, pot face cercetări personale folosind muzeul și arhivele sale ca resursă informațională. Acești oameni interesați și implicați reprezintă începutul „comunității participative a muzeului”.

2. Expozițiile temporare

Odată ce s-au pus bazele unei „comunități participative a muzeului” care și-a arătat interesul pentru implicare activă, direcțiunea ar putea face încă un pas înainte: delegarea comunității cu pregătirea unei expoziții. Din discuțiile cu colecționari împătimiți din comunitate s-au putut găsi două subiecte care să permită adunarea de informații suficiente, precum și prezentarea unor obiecte care să atragă vizitatorii: fotografii vechi și costume tradiționale. Pentru organizarea expozițiilor temporare, muzeele alese au fost cel din Gaschurn (pe istoria turismului) și cel din Silbertal (despre activitatea minieră din perioada medievală):

Ambele muzee erau în mare nevoie de „atracții”, din moment ce expozițiile lor permanente rămăseseră neschimbate de la deschidere și își pierduseră între timp din atractivitate, fapt dovedit în scăderea numărului de vizitatori și prin „prăfuirea” imaginilor lor. Noile expoziții temporare le-au readus în atenția vizitatorilor (potențiali)

În muzee spațiile expoziționale erau reduse, expozițiile permanente ocupând cea mai mare parte. Din acest motiv, expozițiile temporare trebuiau să fie și ele de dimensiuni mici, lucru cât se poate de potrivit cu faptul că noile expoziții temporare erau pregătite de persoane fără pregătire în domeniu, într-un timp scurt, și cu un mic număr de obiecte. (Sălile muzeului din Schruns sunt mai potrivite pentru expoziții temporare de o mai mare amploare.)

Din moment ce aceste expoziții erau organizate de către localnici, cu obiecte din colecțiile lor personale, interesul comunității în general a fost foarte mare, întărind sentimentul că muzeul face parte activă din viața lor, că îi reprezintă și că este „al lor”. Ca o consecință, mai mulți oameni au devenit interesați să facă cercetări și să-și ofere sprijinul pentru activități viitoare.

Expozițiile de fotografii istorice au reușit să „trezească” cele două muzee „adormite”; vizitatorii locali au putut să se găsească pe ei înșiși sau rude de-ale lor în fotografii și au putut să aducă noi informații despre identitatea anumitor persoane sau despre anumite fapte istorice necunoscute celor care au organizat expozițiile. Aceste informații au fost arhivate de către muzeografi și depozitate în *Arhivele Montafon*. Discuțiile dintre vizitatori și muzeograf au dus până la urmă nu numai la polemici aprinse despre istoria locală, dar au contribuit considerabil și la mai buna înțelegere a modului de viață al generațiilor trecute.

Expoziția de costume tradiționale a constatat nu numai din fotografii istorice reprezentând (mai ales) femei purtând aceste costume în diverse ocazii (obișnuite sau festive), ci și din costumele originale. Obiectele au fost, de asemenea, aduse în contextul tradițiilor locale și structurii sociale, aducând un plus de cunoștințe despre statutul social al deținătorilor de costume tradiționale într-o cultură alpină. Prin intermediul expoziției în sine, dar și prin activitățile conexe (prelegeri și discuții), s-a demonstrat că, deși sunt „haine frumoase și colorate”, costumele tradiționale transmit însă și un mesaj politic și sunt reprezentări ale structurii sociale. Locuitorii au fost rugați să își prezinte costumele tradiționale și să explice care erau tehnicile (majoritatea manuale) de realizare a lor, precum și întrebunțările lor în timpul anului. Implicarea în expoziție și în prezentarea unui costum au devenit curând chestiuni de prestigiu și au dat naștere la discuții fructuoase despre utilizarea „corectă” a costumelor și a accesoriilor lor. De aceste activități au aflat și specialiștii în conservarea culturii și folclorului de la „Asociația Costumului Tradițional din Provincia Vorarlberg” (*Vorarlberger Landestrachtenverband*), care au trimis un „observator” la evenimentele legate de costumele tradiționale din zonă.

3. Mese rotunde pe tema costumelor tradiționale (*Montafoner Trachtengespräche*)

Tema costumelor tradiționale, care nu este una nouă pentru

Muzeele din Montafon, a devenit subiectul discuțiilor unei mese rotunde organizate regulat de către muzeu și la care participă în principal femei, interesate de acest domeniu. Sunt puse în discuție motivele pentru care în ultimii ani costumele tradiționale nu prea au mai fost purtate, modalitatea în care acestea trebuie purtate, statutul și recunoașterea contemporană a portului tradițional, adaptarea lor la modul de viață din prezent, formele, culorile și tiparele lor „corecte”, modalitățile optime de păstrare a lor. Din moment ce sursele de informație pe care aceste discuții s-au bazat erau formate în cea mai mare parte din tradițiile transmise pe cale orală în familiile participanților și din fotografiile vechi, atât unele, cât și celelalte fiind circumstanțiale, grupul s-a împărțit în curând în două, fiecare parte susținând cu tărie o anumită viziune asupra costumului tradițional ca fiind cea „corectă”, sau „autentică”. La aceste discuții, muzeul nu este decât un martor, un observator, implicându-se doar pasiv; chiar dacă nu se știe încă la ce vor duce în mod concret aceste discuții, facilitate de muzeu, ele reprezintă ocaziile de interacțiune a membrilor comunității, în care fiecare își poate exprima părerea; de asemenea, muzeul nu are decât de câștigat de pe urma acestor activități, învățând mai multe despre modalitățile de păstrare a costumelor tradiționale (muzeul are și el o colecție bogată și veche de obiecte de port tradițional) și fiind martor la discuții al căror subiect este de importanță etnologică.

4. Proiectul „Martor al trecutului” (*Zeitzeugengespräche*)

Cum poate un muzeu să mobilizeze oamenii care rămân în mod obișnuit în afara lui, pentru a-i face să devină interesați de problemele culturale și de cele legate de muzeu? În acest caz, scopul nu este de a-i include în „comunitatea participativă a muzeului”, ci de a se baza pe ei ca viitori clienți. O metodă, ce s-a dovedit de succes, este ca ei să fie abordați în afara muzeului. Evenimente care la prima vedere nu au nimic de-a face cu muzeul sunt o bună ocazie de a-i întâlni pe acești oameni și de a păstra legătura cu ei. Unul dintre aceste „evenimente externe” este proiectul „Martor al trecutului”.

În ultimii câțiva ani, muzeul a lansat câteva proiecte de cercetare și a cerut experților să realizeze studii, ocazie cu care s-au strâns foarte multe informații orale de la diverși martori, informații valoroase care la rândul lor pot constitui teme pentru viitoare cercetări. În urma acestor rezultate încurajatoare, metoda istoriei orale a devenit una dintre sarcinile prioritare ale muzeului. Drept urmare, reprezentanți ai „comunității participative a muzeului” (voluntari cu instruire specială în metoda interviului) au invitat persoane vârstnice să devină „martori ai trecutului”, participând la întâlniri serale cu diverse teme. Cu această ocazie, martorii au putut să împărtășească din viața, experiențele și observațiile lor unei audiențe care era invitată să le adreseze întrebări. Temele erau adeseori alese în legătură cu pregătirea unei expoziții temporare

sau cu proiecte de cercetare aflate în derulare la acel moment. Discuțiile au fost înregistrate și apoi transcrise. Faptul că aceste întruniri aveau loc în localitatea de proveniență a martorilor a dat posibilitatea ca persoane care în mod normal erau reticente față de intrarea în muzeu chiar să vină să îl viziteze.

O altă inițiativă, care nu a aparținut însă muzeului, a fost *Grupul de lucru pe tema istoriei din Silbertal* (*Geschichtswerkstatt Silbertal*), condus de un membru al „comunității participative a muzeului”. Rațiunea de a fi a acestui grup stă în încă dificila abordare a temei despre perioada socialismului național. Unul dintre locuitorii Silbertal-ului a fost membru SS. Ca paznic în lagărul de concentrare din Sobibor din Polonia, el a practicat tehnici foarte brutale și a fost implicat în uciderea prizonierilor (majoritatea evrei). Cu toate acestea, numele său apărea pe un memorial al veteranilor de război din localitate, comunitatea neștiind la momentul respectiv care a fost ocupația lui reală. În 2007, în urma activităților *Grupului de lucru*, memorialul respectiv a fost înlocuit cu unul care oferea tribut victimelor războiului și perioadei naziste.

5. „Căi” tematice

O altă inițiativă a muzeului realizată cu scopul de a atrage persoanele din afara muzeului a fost păstrarea anumitor obiecte interesante *in situ*, în așezările lor originare. Muzeul nu numai că oferă descrierea lor, dar leagă totodată aceste obiecte printr-un traseu care poate fi parcurs. Chiar dacă *Muzeele din Montafon* nu sunt cele care au

inventat calea tematică, ele au aplicat-o cu mult succes. Traseele tematice din Valea Montafon, vale vizitată de mulți turiști (mai ales în timpul sezonului hibernal), s-au bucurat de multă popularitate atât printre aceștia, cât și printre localnici. De asemenea, aceste trasee tematice pot primi finanțare atât din partea autorităților locale în turism, cât și din Fondurilor Europene (LEADER).

Există mai multe trasee tematice în Valea Montafon, dedicate folosirii resurselor de apă, basmelor, agriculturii istorice specifice zonei (sistemul de cultivare pe trei niveluri), geologiei, săpăturilor arheologice, centrului orașului Gaschurn. Traseele tematice sunt marcate cu indicatoare și panouri cu informații aflate „pe teren”, uneori însoțite de mici broșuri, sau cu informații oferite printr-un audioghid prin intermediul GPS-ului (care se poate închiria la birourile de turism). Traseele tematice nu conțin informații numai despre peisajul cultural, dar atrag atenția și asupra muzeelor și îi stimulează atât pe turiști, cât și pe localnici să le viziteze. Popularitatea acestor trasee tematice a încurajat conducerea muzeului să elaboreze noi astfel de atracții și pe viitor.

6. Muzeul ca bază pentru cercetarea locală și de familie

Recenta deschidere a muzeului din Bartholomäberg a prilejuit oferirea de servicii noi și mai multe comunității muzeului. Această localitate se bucură de privilegiul deținerii unei „cronici a locuințelor” – o colecție de date

despre vechile clădiri rezidențiale (majoritatea gospodării), compilată de către un cercetător amator, Josef Zurkirchen, care și-a petrecut aici cea mai mare parte din perioada de pensionare, adunând un mare număr de documente istorice și fotografii. Mai mult, el a adăugat înregistrări de arhivă din registrul oficial al proprietarilor, date despre genealogia locatarilor și făcea fotografii atunci când crea câte un dosar (majoritatea sunt din perioada anilor 1970). Ca urmare, istoria localității este documentată în mod exemplar, iar dosarele sunt păstrate la Arhiva Montafon. Cu toate acestea, ele au rămas în cea mai mare parte necunoscute locuitorilor; pentru a le face cunoscute, ele au fost scanate cu mijloace moderne performante, muzeul putând servi ca atelier de producere a copiilor, ca arhivă, pentru păstrarea acestora, și ca furnizor de informații pentru cei interesați. Cum persoanele care lucrează în muzeu sunt concetățeni cu locuitorii din Bartholomäberg, acestea îi pot îndruma și ajuta în procesul de căutare pe cei interesați, îi pot încuraja pe cei care dețin și alte informații să le doneze muzeului,

unde vor fi păstrate cu grijă și puse la dispoziția comunității care va deveni astfel mai conștientă de propria istorie.

Concluzie

Crearea și întreținerea unei comunități a muzeului, una participativă, cere atenție și eforturi constante. În ceea ce privește Muzeele din Montafon, se poate afirma că cele relatate mai sus au avut rezultate uimitoare în ceea ce privește vizibilitatea muzeelor din Valea Montafon și au dus la crearea unei comunități a Muzeului solidă și de mari dimensiuni. Mai mult, activitățile desfășurate au demonstrat că pot avea un impact major, pozitiv, în mobilizarea resurselor patrimoniului cultural: localnicii și-au pierdut sfiala de a lucra cu o instituție culturală și arată un mare interes pentru istoria locală și familială; turiștii, chiar și cei care nu intenționau să viziteze un muzeu, învață despre activitatea muzeelor și sunt încurajați să viziteze una dintre expoziții. În plus, atât localnicii cât și turiștii devin conștienți de valoarea patrimoniului cultural al Văii.